

KOMPLEKSE INTERVENTIONER

Udvikling, test, evaluering og implementering

Kirsten Schultz Petersen,
Helle Terkildsen Maindal,
Loni Ledderer og
Charlotte Overgaard

AALBORG UNIVERSITETSFORLAG

Komplekse interventioner. Udvikling, test, evaluering og implementering
Redigeret af Kirsten Schultz Petersen, Helle Terkildsen Maindal,
Loni Ledderer og Charlotte Overgaard

1. udgave, 1. oplag

© Forfatterne og Aalborg Universitetsforlag, 2022

Grafisk tilrettelæggelse af indhold og omslag: Tina Nielsen / Toptryk Grafisk
ApS

Trykt hos Toptryk Grafisk ApS, 2022

ISBN: 978-87-7210-785-1

Udgivet af Aalborg Universitetsforlag | forlag.aau.dk

Udgivet med støtte fra Institut for Medicin og Sundhedsteknologi,
Aalborg Universitet

**FAGFÆLLE-
BEDØMT**

Alle rettigheder forbeholdes. Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af eller kopiering fra denne bog eller dele heraf er kun tilladt i overensstemmelse med overenskomst mellem Undervisningsministeriet og Copydan. Enhver anden udnyttelse er uden forlagets skriftlige samtykke forbudt ifølge gældende dansk lov om ophavsret. Undtaget herfra er korte uddrag til brug i anmeldelser.

Indhold

Forord	5
Kapitel 1: Introduktion til komplekse interventioner	7
Kirsten Schultz Petersen, Loni Ledderer, Helle Terkildsen Maindal og Charlotte Overgaard	
Kapitel 2: Problemanalyse	15
Rikke Fredenslund Krølner, Camilla Thørring Bonnesen og Helle Terkildsen Maindal	
Kapitel 3: Evidenssyntheser til udvikling af komplekse Interventioner	37
Jane Andreasen og Charlotte Overgaard	
Kapitel 4: Adaptation af interventioner til implementering i nye kontekster.....	55
Rhiannon Evans, Graham Moore og Charlotte Overgaard	
Kapitel 5: Systematisk interventionsudvikling gennem anvendelse af teori, evidens og interessentinvolvering	73
Helle Terkildsen Maindal og Charlotte Overgaard	
Kapitel 6: Feasibility- og pilotstudier	95
Teresa Holmberg, Rikke Fredenslund Krølner, Janne Schurmann Tolstrup og Helle Terkildsen Maindal	
Kapitel 7: Effektevaluering.....	119
Lisa Gregersen Østergaard, Susan Andersen og Helle Terkildsen Maindal	
Kapitel 8: Sundhedsøkonomisk evaluering af komplekse interventioner	137
Lisa Gregersen Østergaard, Helle Terkildsen Maindal og Bettina Wulff Risør	
Kapitel 9: Realistisk evaluering	157
Lærke Mai Bonde Andersen, Louise Lund Holm Thomsen og Charlotte Overgaard	
Kapitel 10: Procesevaluering.....	179
Loni Ledderer og Charlotte Handberg	

Kapitel 11: Responsiv evaluering og brugerevaluering	193
Charlotte Handberg og Loni Ledderer	
Kapitel 12: Implementering af komplekse interventioner	207
Camilla Palmhøj Nielsen, Mia Fredens og Loni Ledderer	
Kapitel 13: Interessentinvolvering og samskabelse i interventionsforskning	227
Kirsten Schultz Petersen og Pernille Tanggaard Andersen	
Kapitel 14: Ethiske overvejelser og utilsigtede konsekvenser i interventionsforskning	245
Marie Broholm-Jørgensen og Tine Tjørnhøj-Thomsen	
Redaktion og forfattere	267

Forord

Denne bog omhandler komplekse interventioner inden for sundhedsforskning og udviklingsarbejde. Bogen er et resultat af en fælles ambition mellem forskere fra Folkesundhedsvidenskab ved henholdsvis Aalborg Universitet og Aarhus Universitet om at samle og videreformidle værdifuld viden om komplekse interventioner. En del af ambitionen har været at bringe forskere med ekspertise i interventionsforskning og udviklingsarbejde sammen på tværs af landets vidensinstitutioner og give en samlet introduktion til tværgående emner inden for udvikling, test, evaluering og implementering af komplekse interventioner. Formålet med denne bog er at introducere komplekse interventioner og fremhæve de mest centrale teoretiske og metodiske overvejelser knyttet til dette forskningsområde. De involverede 21 forfattere arbejder bredt med problemstillinger, som primært kan relateres til folkesundhed, men interventionsforskning og dertil knyttede metoder bruges også bredt inden for sundheds- og socialområdet. Redaktionsgruppen har været i tæt dialog med bogens forfattere under hele skriveprocessen og selv bidraget som medforfattere på flere af bogens kapitler.

Målgruppen for bogen er primært studerende ved de videregående uddannelser samt forskere og praktikere på sundhedsområdet. Bogen kan ligeledes læses af ledere, bevillingsgivere, politikere og andre beslutningstagere, som ønsker at få indsigt i og overblik over den mangfoldighed af tilgange, teorier og metoder, som interventionsforskning indeholder.

Bogens opbygning og indhold følger det engelske framework for planlægning og evaluering af komplekse interventioner fra det britiske Medical Research Council (MRC) og National Institute for Health Research (NIHR), om end med hovedvægt på udviklings- og evalueringsfasen.

Vi takker alle, som har bidraget til bogens tilblivelse, herunder Institut for Medicin og Sundhedsteknologi, Aalborg Universitet, for finansiering af dette første oplag af bogen og alle bogens forfattere samt de tre reviewere af bogen: Mette Aadahl, Eva Wæhrens og Marc Sampetro Pilegaard for kyndig respons på bogens kapitler.

Aalborg, den 6. juli 2022.

Kirsten Schultz Petersen, Helle Terkildsen Maindal, Loni Ledderer og Charlotte Overgaard.